

Hof van Justitie EG, 11 mei 2000, Renault v Maxicar

PROCESRECHT - IPR

Openbare orde

De rechter van de aangezochte staat mag een beslissing uit een andere verdragsluitende staat niet weigeren te erkennen enkel op grond dat zijns inziens het nationale recht of het gemeenschapsrecht in die beslissing onjuist is toegepast, aangezien anders het doel van het Executieverdrag zou worden doorkruist.

In dergelijke gevallen dient hij integendeel ervan uit te gaan, dat het de in elke verdragsluitende staat bestaande stelsel van rechtsmiddelen, aangevuld door de prejudiciële procedure van artikel 177 van het Verdrag, de justitiabelen voldoende garanties biedt.

Aangezien een eventuele rechtsfout als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, geen kennelijke schending van een fundamentele rechtsregel in de rechtsorde van de aangezochte staat oplevert, moet op de derde vraag worden geantwoord, dat artikel 27, punt 1, Executieverdrag aldus moet worden uitgelegd, dat een beslissing van een rechter van een verdragsluitende staat, waarbij het bestaan van een recht van intellectuele eigendom op carrosserieonderdelen van auto's wordt erkend en de houder van dat recht bescherming wordt verleend in de vorm van een verbod aan derden, te weten marktdeelnemers uit een andere verdragsluitende staat, om die onderdelen in die verdragsluitende staat te fabriceren, te verkopen, door te voeren, in te voeren of daarnaar uit te voeren, niet in strijd is met de openbare orde.

Vindplaatsen: curia.europa.eu; Jur. 2000, p. I-2973; SEW 2001, p. 181-183 m.nt. J.A. Pontier; NJ 2003, 627, m.nt Vlas;

Hof van Justitie EG, 11 mei 2000

(D. A. O. Edward, L. Sevón, J.-P. Puissechet, P. Jann (rapporteur) en M. Wathelet)

ARREST VAN HET HOF (Vijfde kamer)

11 mei 2000 (1)

Executieverdrag - Tenuitvoerlegging van beslissingen - Intellectuele eigendomsrechten op carrosserieonderdelen van auto's - Openbare orde

In zaak C-38/98,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens het Protocol van 3 juni 1971 betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en

handelszaken, van de Corte d'appello di Torino (Italië), in het aldaar aanhangig geding tussen Régie nationale des usines Renault SA,

en

Maxicar SpA,

O. Formento,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 27, punt 1, van voornoemd Verdrag van 27 september 1968 (PB 1972, L 299, blz. 32), zoals gewijzigd bij het Verdrag van 9 oktober 1978 inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland (PB L 304, blz. 1, en - gewijzigde tekst - blz. 77) en bij het Verdrag van 25 oktober 1982 inzake de toetreding van de Helleense Republiek (PB L 388, blz. 1), alsmede over de uitlegging van de artikelen 30 en 36 EG-Verdrag (thans, na wijziging, artikelen 28 EG en 30 EG) en artikel 86 EG-Verdrag (thans artikel 82 EG), wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Vijfde kamer),

samengesteld als volgt: D. A. O. Edward, kamerpresident, L. Sevón, J.-P. Puissechet, P. Jann (rapporteur) en M. Wathelet, rechters,

advocaat-generaal: S. Alber

griffier: L. Hewlett, administrateur

gelet op de schriftelijke opmerkingen ingediend door:

- Régie nationale des usines Renault SA, vertegenwoordigd door M. Argan, advocaat te Turijn, A. Braun, E. Cornu, advocaten te Brussel, M.-P. Escande en S. Havard-Duclos, advocaten te Parijs,

- Maxicar SpA en Formento, vertegenwoordigd door G. Florida en M. Lamandini, advocaten te Milaan,

- de Belgische regering, vertegenwoordigd door J. Devadder, bestuursdirecteur bij de juridische dienst van het Ministerie van Buitenlandse zaken, als gemachtigde,

- de Franse regering, vertegenwoordigd door K. Rispal-Bellanger, onderdirecteur bij de directie juridische zaken van het Ministerie van Buitenlandse zaken, en R. Loosli-Surrans, chargé de mission bij diezelfde directie, als gemachtigden,

- de Nederlandse regering, vertegenwoordigd door M. A. Bos, juridisch adviseur bij het Ministerie van Buitenlandse zaken, als gemachtigde,

- de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J. L. Iglesias Buhigues, juridisch adviseur, P. Stancanelli, lid van haar juridische dienst, en M. Desantes Real, ter beschikking van de juridische dienst gesteld nationaal ambtenaar, als gemachtigden,

gezien het rapport ter terechtzitting,

gehoord de mondelinge opmerkingen van Régie nationale des usines Renault SA, Maxicar SpA en Formento, de Franse regering en de Commissie ter terechtzitting van 28 april 1999,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 22 juni 1999,

het navolgende

Arrest

1. Bij beschikking van 19 november 1997, ingekomen bij het Hof op 16 februari 1998, heeft de Corte d'appel-

lo di Torino krachtens het Protocol van 3 juni 1971 betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van artikel 27, punt 1, van dat Verdrag (PB 1972, L 299, blz. 32), zoals gewijzigd bij het Verdrag van 9 oktober 1978 inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland (PB L 304, blz. 1, en - gewijzigde tekst - blz. 77) en bij het Verdrag van 25 oktober 1982 inzake de toetreding van de Helleense Republiek (PB L 388, blz. 1; hierna: Executieverdrag), alsook krachtens artikel 177 EG-Verdrag (thans artikel 234 EG) twee vragen over de uitlegging van de artikelen 30 en 36 EG-Verdrag (thans, na wijziging, artikelen 28 EG en 30 EG) en artikel 86 EG-Verdrag (thans artikel 82 EG).

2. Die vragen zijn gerezen in een geding tussen Régie nationale des usines Renault SA (hierna: Renault), gevestigd in Frankrijk, enerzijds, en Maxicar SpA (hierna: Maxicar), gevestigd in Italië, en O. Formento, wonende in Italië, anderzijds, betreffende de tenuitvoerlegging aldaar van een arrest van de Cour d'appel de Dijon (Frankrijk) van 12 januari 1990, waarbij Maxicar en Formento zijn veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding van 100 000 FRF aan Renault wegens namaak.

Het Executieverdrag

3. Het Executieverdrag wordt ingevolge artikel 1, eerste alinea, eerste zin, toegepast in burgerlijke en handelszaken, ongeacht de aard van het gerecht waarvoor deze zaken zich afspelen.

4. Ten aanzien van de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen geldt als hoofdregel, dat de beslissingen welke in een verdragsluitende staat zijn gegeven en aldaar uitvoerbaar zijn, in een andere verdragsluitende staat ten uitvoer kunnen worden gelegd nadat zij aldaar, ten verzoeken van iedere belanghebbende partij, van het verlot tot tenuitvoerlegging zijn voorzien (artikel 31, eerste alinea).

5. Artikel 34, tweede alinea, bepaalt: Het verzoek kan slechts om een van de in de artikelen 27 en 28 genoemde redenen worden afgewezen.

6. Artikel 27, punt 1, luidt:

Beslissingen worden niet erkend:

1) indien de erkenning strijdig is met de openbare orde van de aangezochte staat.

7. Ingevolge artikel 32, eerste alinea, moet het verzoek in Italië tot de Corte d'appello worden gericht.

8. Indien de tenuitvoerlegging wordt toegestaan, kan de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, verzet doen (artikel 36). Artikel 37 bepaalt, dat het verzet - volgens de regels van de procedure op tegenspraak - in Italië voor de Corte d'appello wordt gebracht.

9. Artikel 40 bepaalt, dat indien het verzoek wordt afgewezen, de verzoeker daartegen beroep kan instellen. In Italië moet dat beroep bij de Corte d'appello worden ingesteld.

10. Artikel 2 van het Protocol betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Executieverdrag (hierna: protocol) bepaalt:

De volgende rechterlijke instanties kunnen het Hof van Justitie verzoeken, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen over een vraagstuk van uitlegging:

1) (...)

- in Italië: de Corte Suprema di Cassazione;

(...)

2) de rechterlijke instanties van de verdragsluitende staten, wanneer zij recht spreken in hoger beroep;

3) in de gevallen, bedoeld in artikel 37 van het Verdrag, de in dat artikel genoemde rechterlijke instanties.

Het hoofdgeding

11. Bij arrest van 12 januari 1990 van de Cour d'appel de Dijon is Formento schuldig bevonden aan het plegen van het delict namaak wegens het vervaardigen en in de handel brengen van carrosserieonderdelen voor auto's van het merk Renault. Bovendien werd hij samen met Maxicar, een vennootschap waarvan hij bestuurder is, hoofdelijkveroordeeld tot betaling van 100 000 FRF schadevergoeding aan Renault, die zich burgerlijke partij had gesteld. Dat arrest is onherroepelijk geworden nadat de Franse Cour de cassation op 6 juni 1991 het ertegen ingestelde cassatieberoep had verworpen.

12. Bij op 24 december 1996 ingediend verzoekschrift heeft Renault de Corte d'appello di Torino conform de artikelen 31 en 32 Executieverdrag verzocht om het arrest uitvoerbaar te verklaren in Italië.

13. Op 25 februari 1997 wees de Corte d'appello di Torino dat verzoek af met de overweging, dat het verzoek binnen de in artikel 741 van het Italiaanse wetboek van strafvordering gestelde termijn had moeten worden ingediend, aangezien het een strafrechtelijke beslissing betrof.

14. Tegen die afwijzing stelde Renault op 28 maart 1997 overeenkomstig artikel 40 Executieverdrag beroep in bij de Corte d'appello di Torino; zij betoogde, dat het Executieverdrag van toepassing is op burgerlijke en handelszaken, ongeacht de aard van het gerecht waarvoor deze zaken zich afspelen. Formento en Maxicar voerden aan, dat het arrest van de Cour d'appel de Dijon in Italië niet uitvoerbaar kon worden verklaard, omdat het onverenigbaar was met een tussen dezelfde partijen in Italië gegeven beslissing en omdat het in strijd was met de economische openbare orde.

15. In die omstandigheden heeft de Corte d'appello di Torino besloten, de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de navolgende vragen:

1) Moeten de artikelen 30 tot en met 36 EG-Verdrag aldus worden uitgelegd, dat zij zich ertegen verzetten, dat de houder van een recht van industriële of intellectuele eigendom in een lidstaat krachtens het daaraan verbonden uitsluitende recht derden kan verbieden, losse onderdelen die tezamen de carrosserie van een reeds op de markt gebrachte auto vormen, en met naamloze onderdelen die bestemd zijn om als vervangingsonderdelen voor die auto te worden verkocht, te fabriceren,

te verkopen, alsmede naar een andere lidstaat uit te voeren?

2) Is het verbod van artikel 86 EG-Verdrag van toepassing op misbruik van de machtspositie die elke automobielconstructeur op de markt van vervangingsonderdelen voor door hem gefabriceerde auto's inneemt, hierin bestaande dat door de uitoefening van de rechten van industriële en intellectuele eigendom en de handhaving in rechte daarvan ernaar wordt gestreefd, de mededinging van onafhankelijke zelfstandige producenten van vervangingsonderdelen geheel uit te schakelen?

3) Moet derhalve in strijd worden geacht met de openbare orde als bedoeld in artikel 27 Executieverdrag een beslissing van een rechter van een lidstaat, waarbij het bestaan wordt erkend van een recht van industriële of intellectuele eigendom op de genoemde losse onderdelen die tezamen de carrosserie van een auto vormen, en de houder van dat pretense uitsluitende recht bescherming wordt verleend in de vorm van een verbod aan derden, te weten marktdeelnemers uit een andere lidstaat, om de losse onderdelen die tezamen de carrosserie van een reeds op de markt gebrachte auto vormen, in die lidstaat te fabriceren, te verkopen, door te voeren, in te voeren of daarnaar uit te voeren, een en ander onder bedreiging?

16. Met zijn derde vraag, die eerst moet worden onderzocht, omdat van het antwoord daarop afhangt, of de eerste en de tweede vraag moeten worden onderzocht, verzoekt de verwijzende rechter het Hof om uitlegging van een bepaling van het Executieverdrag, in het bijzonder van het begrip openbare orde van de aangezochte staat in artikel 27, punt 1, Executieverdrag.

De ontvankelijkheid

17. Renault betwist, dat de Corte d'appello di Torino bevoegd is het Hof om een prejudiciële beslissing over een vraag van uitlegging van het Executieverdrag te verzoeken. Zij wijst erop, dat de Corte d'appello di Torino in eerste aanleg uitspraak heeft gedaan en dat de zaak voor die rechter is gebracht op grond van artikel 40 Executieverdrag en niet op grond van artikel 37, wat met geen van de in artikel 2 van het protocol genoemde gevallen overeenstemt.

18. Maxicar, Formento alsmede de Franse regering en de Commissie stellen vast, dat de zaak op grond van artikel 40 Executieverdrag voor de Corte d'appello di Torino is gebracht, dus in het kader van een procedure in hoger beroep. Huns inziens is bijgevolg artikel 2, punt 2, van het protocol toepasselijk.

19. Subsidiair voegt de Commissie daaraan toe, dat het procedurele evenwicht van het Executieverdrag en de gelijke behandeling van de partijen voor een ruime uitlegging van artikel 2, punt 3, van het protocol pleiten, in de zin van een uitbreiding van die bepaling tot de in artikel 40 Executieverdrag genoemde rechterlijke instanties.

20. Er zij aan herinnerd, dat het Executieverdrag het vrije verkeer van rechterlijke beslissingen zoveel als mogelijk beoogt te vergemakkelijken door de invoering van een eenvoudige en snelle executieprocedure (zie,

met name, arrest van 28 maart 2000, Krombach, C-7/98, Jurispr. blz. I-0000, punt 19).

21. Ten behoeve van de uitvoerbaarverklaring van een beslissing voorzien de artikelen 31 en volgende Executieverdrag in een procedure bestaande uit twee fasen, die de afspiegeling vormen van het fundamentele streven van het Executieverdrag om het noodzakelijke verrassingseffect in overeenstemming te brengen met de eerbiediging van de rechten van de verdediging. Om die reden wordt de verweerder in eerste aanleg niet gehoord, maar dient de procedure in hoger beroep een contradictoir karakter te hebben (arrest van 12 juli 1984, Firma P., 178/83, Jurispr. blz. 3033, punt 11.)

22. In Italië spelen beide fasen zich weliswaar af voor de Corte d'appello, doch die ogenschijnlijke identiteit, die het gevolg is van een keuze van de Italiaanse Republiek, kan niet verhullen dat de op basis van artikel 32, eerste alinea, ingeleide procedure verschilt van die van artikel 40, eerste alinea. In het eerste geval beslist de Corte d'appello overeenkomstig artikel 34, eerste alinea, zonder dat de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, in die stand van de procedure wordt gehoord. In het tweede geval daarentegen moet de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, volgens artikel 40, tweede alinea, worden opgeroepen te verschijnen voor de Corte d'appello.

23. In casu beslist de verwijzende rechter, bij wie de zaak op grond van artikel 40, eerste alinea, Executieverdrag aanhangig is gemaakt, derhalve in de hoedanigheid van appelrechter, zodat hij bevoegd is om het Hof krachtens artikel 2, punt 2, van het protocol om een prejudiciële beslissing te verzoeken over een vraag van uitlegging van het Executieverdrag.

Ten gronde

24. Maxicar en Formento verwachten van het Hof een precisering van het begrip economische openbare orde. Meer in het bijzonder verwachten zij, dat het bevestigt dat het gemeenschapsrecht, in het bijzonder de beginselen van het vrije verkeer van goederen en van vrije mededinging, aansluit bij het Italiaanse recht, dat in tegenstelling tot het Franse recht geen industriële eigendomsrechten op vervangingsonderdelen voor auto's erkent, en dat het dit standpunt tot beginsel van economische openbare orde verheft.

25. De Franse en de Nederlandse regering alsmede de Commissie merken om te beginnen op, dat het de vraag is, of en in hoeverre het Hof bevoegd is om zich uit te spreken over het begrip openbare orde van de aangezochte staat in artikel 27, punt 1, Executieverdrag. Vervolgens bepleiten zij een restrictieve uitlegging van dit begrip, dat slechts in uitzonderlijke gevallen zou mogen worden gehanteerd. Een vermeende onjuiste uitleg van bepalingen van het gemeenschapsrecht zou op zich een beroep op de openbare-ordeclausule niet rechtvaardigen.

26. Vooraf zij opgemerkt, dat artikel 27 Executieverdrag strikt moet worden uitgelegd, omdat het de verwezenlijking van een van de fundamentele doelstellingen van het Executieverdrag belemmert (arrest van 2 juni 1994, Solo Kleinmotoren, C-414/92, Jurispr. blz. I-2237, punt 20, en arrest Krombach, reeds aangehaald,

punt 21). Meer bepaald met betrekking tot de openbare-ordeclausule van artikel 27, punt 1, Executieverdrag heeft het Hof verduidelijkt, dat die slechts in uitzonderlijke gevallen mag worden gehanteerd (arresten van 4 februari 1988, Hoffmann, 145/86, Jurispr. blz. 645, punt 21, en 10 oktober 1996, Hendrikman en Feyen, C-78/95, Jurispr. blz. I-4943, punt 23).

27. Het Hof leidde daaruit af, dat de verdragsluitende staten krachtens het in artikel 27, punt 1, Executieverdrag gemaakte voorbehoud in beginsel weliswaar vrij blijven, de eisen van hun openbare orde vast te leggen overeenkomstig hun nationale opvattingen, doch dat de afbakening van dit begrip een kwestie van uitlegging van het Executieverdrag is (arrest Krombach, reeds aangehaald, punt 22).

28. Hoewel het derhalve niet aan het Hof is om de inhoud van de openbare orde van een verdragsluitende staat te bepalen, dient het niettemin toezicht te houden op de grenzen waarbinnen de rechter van een verdragsluitende staat met een beroep op dit begrip aan een beslissing van een gerecht van een andere verdragsluitende staat de erkenning kan onthouden (arrest Krombach, reeds aangehaald, punt 23).

29. Op grond van de artikelen 29 en 34, derde alinea, Executieverdrag, volgens welke de juistheid van de in den vreemde gegeven beslissing niet mag worden onderzocht, is het de rechter van de aangezochte staat verboden de erkenning of tenuitvoerlegging van die beslissing te weigeren enkel op grond dat de door de rechter van de staat van herkomst toegepaste rechtsregel afwijkt van die welke de rechter van de aangezochte staat zou hebben toegepast indien het geschil bij hem aanhangig was gemaakt. Evenmin mag de rechter van de aangezochte staat de juistheid nagaan van de beoordeling rechtens en feitelijk door de rechter van de staat van herkomst (arrest Krombach, reeds aangehaald, punt 36).

30. Er kan enkel een beroep worden gedaan op de openbare-ordeclausule van artikel 27, punt 1, Executieverdrag, indien de erkenning of tenuitvoerlegging van de in een andere verdragsluitende staat gegeven beslissing op onaanvaardbare wijze zou botsen met de rechtsorde van de aangezochte staat, doordat inbreuk op een fundamenteel beginsel zou worden gemaakt. Opdat het verbod van onderzoek van de juistheid van de in den vreemde gegeven beslissing in acht wordt genomen, zou de inbreuk moeten bestaan in kennelijke schending van een rechtsregel die in de rechtsorde van de aangezochte staat van essentieel belang wordt geacht, of van een in die rechtsorde als fundamenteel erkend recht (arrest Krombach, reeds aangehaald, punt 37).

31. In casu is het een eventuele vergissing van de rechter van de staat van herkomst bij de toepassing van sommige bepalingen van het gemeenschapsrecht, die bij de rechter van de aangezochte staat de vraag oproept, of de vreemde beslissing niet in strijd met de rechtsorde van zijn staat moet worden geacht. Hij betwijfelt, of de erkenning, door de rechter van de staat van herkomst, van een intellectueel eigendomsrecht op carrosserieonderdelen van auto's, dat de houder ervan

het recht verleent in een andere verdragsluitende staat gevestigde marktdeelnemers te verbieden die carrosserieonderdelen voor auto's in die verdragsluitende staat te fabriceren, te verkopen, door te voeren, in te voeren of daarnaar uit te voeren, zich verdraagt met de beginselen van het vrije verkeer van goederen en van de vrije mededinging.

32. De omstandigheid dat die eventuele vergissing bepalingen van het gemeenschapsrecht betreft, maakt geen verschil voor de voorwaarden waaronder beroep op de openbare-ordeclausule kan worden gedaan. De nationale rechter dient immers de uit de nationale rechtsorde voortvloeiende rechten even doeltreffend te beschermen als de door de communautaire rechtsorde verleende rechten.

33. De rechter van de aangezochte staat mag een beslissing uit een andere verdragsluitende staat niet weigeren te erkennen enkel op grond dat zijns inziens het nationale recht of het gemeenschapsrecht in die beslissing onjuist is toegepast, aangezien anders het doel van het Executieverdrag zou worden doorkruist. In dergelijke gevallen dient hij integendeel ervan uit te gaan, dat het de in elke verdragsluitende staat bestaande stelsel van rechtsmiddelen, aangevuld door de prejudiciële procedure van artikel 177 van het Verdrag, de justitiabelen voldoende garanties biedt.

34. Aangezien een eventuele rechtsfout als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, geen kennelijke schending van een fundamentele rechtsregel in de rechtsorde van de aangezochte staat oplevert, moet op de derde vraag worden geantwoord, dat artikel 27, punt 1, Executieverdrag aldus moet worden uitgelegd, dat een beslissing van een rechter van een verdragsluitende staat, waarbij het bestaan van een recht van intellectuele eigendom op carrosserieonderdelen van auto's wordt erkend en de houder van dat recht bescherming wordt verleend in de vorm van een verbod aan derden, te wettelijke marktdeelnemers uit een andere verdragsluitende staat, om die onderdelen in die verdragsluitende staat te fabriceren, te verkopen, door te voeren, in te voeren of daarnaar uit te voeren, niet in strijd is met de openbare orde.

35. Gelet op het antwoord op de derde vraag, behoeven de eerste en de tweede vraag niet te worden beantwoord.

Kosten

36. De kosten de Belgische, de Franse en de Nederlandse regering, alsmede door de Commissie wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Vijfde kamer)

uitspraak doende op de door Corte d'appello di Torino bij beschikking van 19 november 1997 gestelde vragen, verklaart voor recht:

Artikel 27, punt 1, van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en

handelszaken, zoals gewijzigd bij het Verdrag van 9 oktober 1978 inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en bij het Verdrag van 25 oktober 1982 inzake de toetreding van de Hellesen Republiek, moet aldus worden uitgelegd, dat een beslissing van een rechter van een verdragsluitende staat, waarbij het bestaan van een recht van intellectuele eigendom op carrosserieonderdelen van auto's wordt erkend en de houder van dat recht bescherming wordt verleend in de vorm van een verbod aan derden, te weten marktdeelnemers in een andere verdragsluitende staat, om die onderdelen in die verdragsluitende staat te fabriceren, te verkopen, door te voeren, in te voeren of daarnaar uit te voeren, niet in strijd is met de openbare orde.

Conclusie Advocaat-Generaal S. Alber

A Inleiding

1. In deze zaak stelt de Corte d'appello di Torino het Hof enkele vragen over de uitlegging van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: 'Executieverdrag')¹, en van de artikelen 30 en 36 EG-Verdrag (thans, na wijziging, de artikelen 28 EG en 30 EG) en artikel 86 EG-Verdrag (thans artikel 82 EG). De verwijzende rechter vraagt zich af, of een in Frankrijk gewezen arrest dat zijns inziens in strijd is met de beginselen van het vrije verkeer van goederen en van de vrije mededinging, op grond van het Executieverdrag in Italië ten uitvoer moet worden gelegd.

2. Over het hoofdgeding merkt de verwijzende rechter enkel op, dat de Franse vennootschap Régie nationale des usines Renault (thans Renault SA; hierna: 'verzoekster') de vennootschap Maxicar en O. Formento (hierna: 'verweerders') voor het gerecht heeft gedaagd en heeft gevorderd, dat een door de Cour d'appel de Dijon in 1990 gewezen arrest overeenkomstig artikel 31 Executieverdrag uitvoerbaar wordt verklaard door verlening van het verlot tot tenuitvoerlegging. Bij dat arrest is Formento veroordeeld tot betaling van een geldboete van 20 000 FRF wegens namaak, en zijn verweerders met een andere onderneming hoofdelijk veroordeeld tot betaling van 100 000 FRF schadevergoeding. Zoals uit de opmerkingen van onder meer de Commissie blijkt, zijn verweerders veroordeeld omdat zij niet originele vervangingsonderdelen voor auto's van het merk Renault zonder toestemming van verzoekster, die houder is van het desbetreffende recht van industriële eigendom, in Italië hebben vervaardigd en in Frankrijk hebben ingevoerd.

3. De Corte d'appello di Torino heeft — volgens de Commissie op 25 februari 1997 — het verzoek om uitvoerbaarverklaring van genoemd arrest, dat door de Franse cassatierechter is bekrachtigd, afgewezen, tegen welke afwijzing verzoekster — volgens verweerders op 28 maart 1997 — bij dezelfde rechterlijke instantie beroep heeft ingesteld. In het kader van deze

beroepsprocedure verzoekt de Corte d'appello di Torino het Hof om een prejudiciële beslissing.

4. Volgens de verwijzende rechter hebben verweerders het door verzoekster ingestelde beroep betwist met het betoog, dat de Franse beslissing niet in Italië uitvoerbaar kan worden verklaard, daar zij in strijd is met de economische openbare orde en onverenigbaar is met een tussen dezelfde partijen in Italië gegeven soortgelijke beslissing. Blijkens de verwijzingsbeschikking hebben verweerders in dit verband aangevoerd, dat zij door de Cour d'appel de Dijon zijn veroordeeld op grond dat de industriële vormgeving in de auto-industrie een bijzonder strenge bescherming behoeft, daar zij doorslaggevend is voor het succes van een model bij de klant en tegelijkertijd bijdraagt aan het prestige van de onderneming. De Cour d'appel de Dijon zou voorts hebben overwogen, dat in elk onderdeel van de carrosserie een deel van de ideeën van de ontwerper van de gehele carrosserie tot uitdrukking komt, en dat de wettelijke bescherming die voor het geheel geldt, ook van toepassing is op elk van de wezenlijke bestanddelen daarvan, omdat anders die bescherming maar schijn zou zijn. Het zou niet mogelijk zijn, ten gunste van de onafhankelijke producenten van vervangingsonderdelen te stellen, dat bedoelde activiteit in Italië rechtmatig is. Volgens verweerders zijn deze overwegingen van de Franse rechter, waarmee aan de vormgeving van een auto juridische relevantie wordt toegekend en de bescherming van het geheel wordt uitgebreid tot de verschillende onderdelen, onaanvaardbaar en in strijd met de Italiaanse economische openbare orde in de zin van artikel 27, punt 1, Executieverdrag. Erkenning van de uitspraak van de Cour d'appel de Dijon betekent, aldus nog steeds verweerders, dat die uitspraak in het buitenland uitvoerbaar wordt en zo de gevolgen van de schending van het beginsel van het vrije goederenverkeer nog versterkt.

5. De overwegingen van de Franse rechter zijn volgens verweerders bovendien duidelijk in tegenspraak met een in mei 1995 door het tribunale di Milano tussen Maxicar en Renault gewezen vonnis, waarin het ging om de rechtmatigheid van het namaken van bodypanels door zelfstandige producenten van vervangingsonderdelen. Die beslissing is onherroepelijk geworden en tussen dezelfde partijen gegeven in de zin van artikel 27, punt 3, Executieverdrag.

6. Naar het oordeel van de verwijzende rechter lijkt het Hof in zijn rechtspraak de exploitatie van de intellectuele en industriële eigendom steeds nauwkeuriger in te perken uit een oogpunt van het vrije verkeer van goederen en de vrije mededinging. Er zouden derhalve twijfels omtrent de werkelijke draagwijdte van deze beginselen bestaan, die overigens als beginselen van openbare orde in de zin van het Executieverdrag zouden moeten worden beschouwd. Aangezien de verwijzende rechter bovendien van mening is, dat hij ingevolge het Protocol van 3 juni 1971 betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in

burgerlijke en handelszaken (hierna: 'protocol') gerechtigd is zich tot het Hof te wenden, stelt hij de volgende prejudiciële vragen:

1) Moeten de artikelen 30 tot en met 36 EG-Verdrag aldus worden uitgelegd, dat zij zich ertegen verzetten, dat de houder van een recht van industriële of intellectuele eigendom in een lidstaat krachtens het daaraan verbonden uitsluitende recht derden kan verbieden, losse onderdelen die tezamen de carrosserie van een reeds op de markt gebrachte auto vormen, en met name losse onderdelen die bestemd zijn om als vervangingsonderdelen voor die auto te worden verkocht, te fabriceren, te verkopen, alsmede naar een andere lidstaat uit te voeren?

2) Is het verbod van artikel 86 EG-Verdrag van toepassing op misbruik van de machtspositie die elke automobielconstructeur op de markt van vervangingsonderdelen voor door hem gefabriceerde auto's inneemt, hierin bestaande dat door de uitoefening van de rechten van industriële en intellectuele eigendom en de handhaving in rechte daarvan ernaar wordt gestreefd, de mededinging van onafhankelijke zelfstandige producenten van vervangingsonderdelen geheel uit te schakelen?

3) Moet derhalve in strijd worden geacht met de openbare orde als bedoeld in artikel 27 Executieverdrag een beslissing van een rechter van een lidstaat, waarbij het bestaan wordt erkend van een recht van industriële of intellectuele eigendom op de genoemde losse onderdelen die tezamen de carrosserie van een auto vormen, en de houder van dat pretense uitsluitende recht bescherming wordt verleend in de vorm van een verbod aan derden, te weten marktdeelnemers uit een andere lidstaat, om de losse onderdelen die tezamen de carrosserie van een reeds op de markt gebrachte auto vormen, in die lidstaat te fabriceren, te verkopen, door te voeren, in te voeren of daarnaar uit te voeren, een en ander onder bedreiging?

B Relevante bepalingen van het Executieverdrag en van het protocol

(...)

D De derde vraag

18. In de onderhavige zaak moet — zoals de verwijzende rechter zelf bevestigt — primair worden bepaald, of het begrip openbare orde in artikel 27, punt 1, Executieverdrag mede het gemeenschapsrecht omvat. Bij een ontkennende beantwoording van deze vraag kunnen de eerste twee uitleggingsvragen verder buiten beschouwing blijven. Het lijkt dan ook zinvol eerst de derde vraag te behandelen, zoals overigens ook is gedaan door de meeste partijen die in deze zaak opmerkingen hebben ingediend, althans tijdens de mondelinge behandeling.

Ontvankelijkheid

19. In het kader van de derde prejudiciële vraag, moet allereerst worden uitgemaakt, of de verwijzende rechter wel bevoegd is het Hof een vraag van uitlegging van het Executieverdrag voor te leggen.

Argumenten van partijen

20. Verzoekster betwist die bevoegdheid onder verwijzing naar artikel 2 van het protocol. Aangezien de

verwijzende rechter in eerste aanleg uitspraak heeft gedaan en de zaak voor hem is gebracht op grond van artikel 40 Executieverdrag en niet op grond van artikel 37, is hij ingevolge artikel 2 van het protocol niet bevoegd het Hof om een prejudiciële beslissing te verzoeken. Voor haar standpunt verwijst verzoekster naar de rechtspraak van het Hof.⁷ In de zaak Von Gallera verklaarde het Hof een prejudiciële vraag van een rechterlijke instantie die om een exequatur was verzocht, niet-ontvankelijk. Volgens verzoekster moet deze regel strikt worden uitgelegd en kan hij niet worden opgerekt naar analogie van artikel 37, dat in zoverre een uitzondering vormt.

21. Verweerders, de Franse regering en de Commissie zijn daarentegen van mening, dat de prejudiciële vraag wel ontvankelijk is. Volgens verweerders spreekt de verwijzende rechter in casu recht in hoger beroep in de zin van artikel 2, punten 2 en 3, van het protocol. Tegen zijn beslissing op het beroep kan ingevolge artikel 41 enkel nog een cassatieberoep worden ingesteld. Ook uit het rapport Jenard⁸ blijkt, dat de verwijzende rechter als *appèlrechter* moet worden beschouwd. De door verzoekster aangehaalde beschikking is in casu irrelevant, aangezien het daar ging om een prejudiciële vraag van een rechterlijke instantie die in eerste aanleg uitspraak deed.

22. De Franse regering is bovendien de mening toegedaan, dat de verwijzende rechter uitspraak doet op grond van artikel 40, dus in het kader van een procedure in hoger beroep, zoals ook uit 's Hof's rechtspraak⁹ blijkt.

23. De Commissie merkt om te beginnen op, dat de procedure van artikel 40 in verscheidene taalversies van het Executieverdrag als beroepsprocedure wordt aangemerkt. Aangezien ook het rapport Jenard zonder meer daarvan uitgaat, concludeert de Commissie, dat de verwijzende rechter op grond van artikel 2, punt 2, van het protocol bevoegd is zich tot het Hof te wenden. Zij wijst bovendien op de overeenkomsten tussen de procedure van artikel 37 en die van artikel 40 Executieverdrag, zoals bijvoorbeeld het feit dat het in beide gevallen om een procedure op tegenspraak gaat. Volgens de Commissie kan dan ook niet worden uitgesloten, dat artikel 2, punt 3, van het protocol impliciet ook het in artikel 40 bedoelde geval omvat. Ondanks dat de mogelijkheden om het Hof om uitlegging van het Executieverdrag te verzoeken, beperkt zijn, acht de Commissie een dergelijke uitbreiding toelaatbaar in het belang van het procedurele evenwicht van het Executieverdrag en teneinde te verzekeren, dat partijen in het kader van artikel 40 dezelfde behandeling genieten als in het kader van artikel 37.

Standpunt

24. Bij bestudering van de tekst van het Executieverdrag en van het protocol blijkt, dat de procedures van de artikelen 37 en 40 in de verschillende taalversies verschillend worden beschreven en aangeduid. Zo wordt in de Duitse versie van deze artikelen het woord 'Rechtsbehelf' gebruikt en verlangt het in de Duitse taal gestelde artikel 2, punt 2, van het protocol, dat de

rechterlijke instantie ‘als Rechtsmittelinstanz’ rechtspreekt.

25. De Franse versie gebruikt voor de in de artikelen 37 en 40 bedoelde procedures het woord ‘recours’ en stelt in artikel 2, punt 2, van het protocol als voorwaarde, dat de rechterlijke instanties ‘statuent en appel’.

26. De Engelse versie daarentegen spreekt in de artikelen 37 en 40 van ‘appeal’ en verlangt ook in artikel 2, punt 2, van het protocol, dat de rechterlijke instanties ‘are sitting in an appellate capacity’.

27. Uit de tekst valt dus niet zonder meer af te leiden, of de verwijzende rechter in het kader van artikel 40 Executieverdrag in de hoedanigheid van appèlrechter beslist. Gezien de opzet van artikel 2 van het protocol zou men kunnen menen, dat zulks niet het geval is. Het feit dat in punt 2 wordt gesproken van de rechterlijke instanties die rechtspreken in hoger beroep, terwijl punt 3 vervolgens uitdrukkelijk verwijst naar artikel 37, zou tot de conclusie kunnen leiden, dat de in dit artikel bedoelde rechterlijke instanties juist niet als appèlrechter worden beschouwd. Aangezien nu — zoals de Commissie terecht opmerkt — de procedure van artikel 37 en die van artikel 40 zeer sterk op elkaar lijken — in beide gevallen wordt bovendien opgekomen tegen de beslissing van de rechter die om een exequatur is verzocht — en in de verschillende onderzochte taalversies ook op dezelfde wijze zijn beschreven, zou dit kunnen betekenen, dat de in het kader van artikel 40 aangezochte rechter evenmin als appèlrechter kan worden beschouwd.

28. Deze opvatting is echter niet terug te vinden in de rechtspraak van het Hof. In de zaak *Firma P.10*, waarnaar ook de Franse regering verwijst, had een rechterlijke instantie waarbij een beroep in de zin van artikel 40 Executieverdrag was ingesteld, een vraag over de uitlegging van dit artikel gesteld. In plaats van die vraag niet-ontvankelijk te verklaren, legde het Hof artikel 40 uit en gaf het daarmee antwoord op de vraag. Daarbij merkte het op: ‘Het Executieverdrag verlangt echter nadrukkelijk, dat de procedure in beroep een contradictoair karakter heeft, zonder daarbij onderscheid te maken naar gelang van de draagwijdte van de beslissing in eerste aanleg.’¹¹ Hieruit blijkt, dat de verwijzende rechter in tweede aanleg beslist. Een rechterlijke instantie die zich uitspreekt in het kader van artikel 40 Executieverdrag, is derhalve bevoegd het Hof een vraag van uitlegging van dit verdrag te stellen. Deze conclusie wordt niet tegengesproken door de beschikking in de zaak *Gallera*, waarop verzoekster zich beroept. In die zaak ging het namelijk om een vraag van een rechterlijke instantie die om een exequatur was verzocht en die dus in eerste aanleg besliste. Die vraag werd door het Hof niet-ontvankelijk verklaard.¹²

29. Rest mij nog op te merken, dat — zoals de Commissie heeft aangevoerd — niets een verschil in behandeling tussen de procedure van artikel 37 en die van artikel 40 Executieverdrag lijkt te rechtvaardigen. In beide gevallen wordt opgekomen tegen de beslissing van de rechter om het gevraagde exequatur te verlenen c.q. te weigeren. Alleen de betrokken partij is een ande-

re. Het valt dan ook niet in te zien, waarom het Hof slechts in het kader van één van die procedures om een prejudiciële beslissing zou kunnen worden verzocht. Voor het geval het Hof zou menen, dat de verwijzende rechter niet kan worden beschouwd als een rechterlijke instantie die rechtspreekt in hoger beroep in de zin van artikel 2, punt 2, van het protocol, moeten de prejudiciële vragen naar mijn mening dan ook niettemin ontvankelijk worden geacht op grond van artikel 2, punt 3, van het protocol, een en ander naar analogie van de procedure van artikel 37 Executieverdrag.

De inhoud van de derde vraag

Het begrip openbare orde

Argumenten van partijen

30. Volgens verzoekster gaat het er bij deze derde vraag om, of een uitleggingsfout in een vreemde beslissing als een schending van de internationale openbare orde kan worden beschouwd. Voor het begrip ‘openbare orde’ verwijst verzoekster in de eerste plaats naar het rapport *Jenard*, waaruit haars inziens blijkt, dat de openbare-ordeclausule slechts in uitzonderlijke gevallen mag worden toegepast en dat het verlof tot tenuitvoerlegging van een vreemde beslissing enkel mag worden geweigerd indien de erkenning van die beslissing, dat wil zeggen de werking die zij in de aangezochte staat kan hebben, strijdig is met de openbare orde.

31. Ook het Hof heeft uitgemaakt, dat het begrip ‘openbare orde’ slechts in uitzonderlijke gevallen in verband met het gemeenschapsrecht kan worden toegepast.¹³

32. Onder verwijzing naar de conclusie in de zaak *Van den Boogaard*¹⁴ merkt verzoekster op, dat het begrip ‘openbare orde’ slechts toepassing kan vinden in situaties die een zeer sterke impact kunnen hebben op de collectieve gevoeligheden van een lidstaat. In casu wordt echter enkel gevraagd, of een uitleggingsfout schending van de openbare orde kan opleveren. Hiervan kan volgens verzoekster geen sprake zijn.

33. Bij een dergelijke verruiming van het begrip ‘openbare orde’ zou de rechter in staat worden gesteld, de juistheid van de in den vreemde gegeven beslissing te onderzoeken onder het voorwendsel dat de buitenlandse rechter een uitleggingsfout heeft gemaakt, en dit terwijl het Executieverdrag een dergelijk onderzoek op twee plaatsen verbiedt, namelijk in artikel 29 en in artikel 34, zoals ook uit het rapport *Jenard* blijkt.

34. Indien die mogelijkheid toch werd geboden, zou het met het Executieverdrag beoogde doel, een vlotte tenuitvoerlegging van beslissingen in andere lidstaten te verzekeren, volledig worden miskend en zou daarenboven een extra beroepsweg worden ingevoerd.

35. Bovendien, zo vervolgt verzoekster, is volgens 's Hof's vaste rechtspraak de bescherming van modellen een zaak van nationaal recht en kan deze bescherming niet worden bepaald door de rechterlijke instanties van een andere lidstaat. Met zijn weigering een Franse beslissing waarbij op het Franse grondgebied gepleegde inbreuken worden bestraft, te erkennen, zou de Italiaanse rechter de Franse soevereiniteit schenden.

36. Volgens verweerders is een onderzoek van de juistheid van de vreemde beslissing in casu niet aan de orde, maar wordt — integendeel — van het Hof een precisering verwacht van het begrip ‘economische openbare orde’, een van de grenzen die het Executieverdrag aan de uitvoerbaarverklaring van een beslissing stelt. Dit begrip moet worden opgevat als internationale openbare orde, die ook de communautaire openbare orde en daarmee de beginselen van het vrije goederenverkeer en van de vrije mededinging omvat.

37. Volgens verweerders is de in artikel 27, punt 1, opgenomen clause een veiligheidsclause, die de bij het Executieverdrag aangesloten staten de mogelijkheid biedt de tenuitvoerlegging van beslissingen te beletten wanneer fundamentele beginselen die de openbare orde raken, in geding zijn. Dat deze clause slechts in uitzonderlijke gevallen mag worden toegepast, betekent niet, dat hij in casu niet kan worden ingeroepen.

38. Bij het begrip ‘openbare orde’ gaat het volgens verweerders niet enkel om vragen van moraal en religie. Ook zij beroepen zich in dit verband op de conclusie in de zaak Van den Boogaard¹⁵, waarin advocaat-generaal Jacobs verklaarde, dat zelfs economische vragen de fundamentele belangen van de openbare orde kunnen raken.

39. Erkenning van de Franse beslissing, en daarmee van de Franse regeling op het gebied van vervangingsonderdelen, zou er volgens verweerders op neerkomen, dat de vrije mededinging werd opgeofferd aan het vrije verkeer van vonnissen binnen de Gemeenschap. Het gaat hier niet alleen om twee met elkaar strijdige beslissingen, maar om een systematische tegenstelling tussen twee stelsels van rechtspraak.

40. Het staat volgens verweerders bovendien buiten kijf, dat de maatschappelijke orde van een lidstaat zou worden ondermijnd, indien een partij zich kon beroepen op twee met elkaar strijdige beslissingen. Verweerders verwijzen in dit verband naar het arrest Hoffmann.¹⁶

41. Verweerders stellen zich dan ook op het standpunt, dat voor het geval de Franse beslissing niet als strijdig met het gemeenschapsrecht zou worden aangemerkt op grond dat de bescherming van vervangingsonderdelen een zaak van de lidstaten is, de verlening van het verlof tot tenuitvoerlegging in elk geval onmogelijk zou moeten worden geacht om redenen verband houdend met de economische openbare orde.

42. Verweerders concluderen derhalve, dat de erkenning en tenuitvoerlegging van een beslissing die onverenigbaar is met fundamentele beginselen op het gebied van het vrije goederenverkeer, in een andere bij het Executieverdrag aangesloten staat om redenen van openbare orde kan worden geweigerd. Dit geldt huns inziens ook voor een beslissing waarin uitdrukking wordt gegeven aan een rechtsopvatting die op gespannen voet staat met de vaste rechtspraak in de aangezochte staat.

43. Aangezien artikel 27, punt 1, spreekt van de ‘openbare orde van de aangezochte staat’, werpt de Franse regering om te beginnen de vraag op, of het Hof wel bevoegd is zich over de inhoud van dit begrip uit te

spreken, dan wel of niet de nationale rechter daartoe bij uitsluiting bevoegd is. Zij stelt voorts, dat ook indien het begrip ‘openbare orde’ geen communautair begrip is, het bij het onderzoek naar de verenigbaarheid met de openbare orde in de zin van het Executieverdrag niet eenvoudig erom gaat of het in de staat van herkomst toegepaste recht afwijkt van het recht dat geldt in de staat waar de beslissing ten uitvoer moet worden gelegd. Anders zouden maar weinig beslissingen van een exequatur kunnen worden voorzien en zou de verwezenlijking van de doelstellingen van het Executieverdrag onmogelijk worden gemaakt. Artikel 27, punt 1, verwijst naar de internationale openbare orde van de betrokken staat. Wat de erkenning van vreemde vonnissen betreft, heeft dit begrip slechts een afgezwakte werking: het gaat er enkel om, of de erkenning van de uitspraak in strijd is met de openbare orde; de juistheid van de beslissing zelf mag niet meer worden onderzocht.

44. Ook het met het Executieverdrag beoogde doel, te verzekeren dat rechterlijke beslissingen overal in de Gemeenschap ten uitvoer kunnen worden gelegd, pleit volgens de Franse regering voor een restrictieve uitlegging van artikel 27, punt 1. Volgens het rapport Jenard moet het begrip ‘openbare orde’ in overeenstemming met de meest recente verdragen worden uitgelegd. De Franse regering verwijst in dit verband naar het Verdrag van ‘s-Gravenhage van 1 februari 1971, waarin onder meer is bepaald, dat de erkenning van een beslissing kan worden geweigerd wanneer zij kennelijk onverenigbaar is met de openbare orde. Ook uit het gebruik van het woord ‘kennelijk’ blijkt, dat de erkenning van een beslissing slechts bij hoge uitzondering wegens schending van de openbare orde mag worden geweigerd.

45. Met betrekking tot de inhoud van het begrip ‘openbare orde’ merkt de Franse regering nog op, dat de uitvoerbaarheid van rechterlijke beslissingen in de gehele Gemeenschap enkel kan worden beperkt indien ethische, religieuze of morele waarden in het geding zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor de bescherming van de fysieke integriteit van personen, maar zeker niet voor begrippen van communautair economisch recht.

46. Volgens de Nederlandse regering is het begrip ‘openbare orde’ niet een begrip dat door elk van de staten afzonderlijk moet worden gedefinieerd, maar een autonoom begrip dat in alle bij het Executieverdrag aangesloten staten op gelijke wijze moet worden uitgelegd. Hierdoor wordt zowel de rechtsbescherming van het individu vergroot als een uniforme toepassing van het Executieverdrag gewaarborgd.

47. Met betrekking tot het begrip zelf merkt de Nederlandse regering onder verwijzing naar het rapport Jenard en het arrest Hoffmann¹⁷ op, dat voor een beroep op de openbare orde enkel ruimte is indien fundamentele beginselen in het geding zijn. Dit kunnen haars inziens ook fundamentele beginselen van de communautaire rechtsorde zijn.

48. Ten aanzien van de vraag, of het Hof wel bevoegd is zich uit te spreken over het begrip ‘openbare orde’, merkt de Commissie op, dat het op een gebied als dat

van het Executieverdrag niet mogelijk is, de uitlegging van de draagwijdte van een begrip dat aanzienlijke gevolgen kan hebben voor de verwezenlijking van het primaire doel van dit verdrag, aan de nationale autoriteiten alleen over te laten. Juist om te vermijden dat het Executieverdrag in de verschillende aangesloten staten verschillend wordt uitgelegd, is het protocol vastgesteld, waarin is bepaald dat het Hof via het mechanisme van de prejudiciële vraag de eenvormige toepassing van dit verdrag dient te verzekeren. Zo heeft het Hof beslist, dat de regels van het Executieverdrag en de desbetreffende rechtspraak in alle verdragsluitende staten op gelijke wijze moeten worden toegepast.¹⁸

49. Ter beantwoording van de vraag zelf stelt de Commissie allereerst in het algemeen vast, dat in casu de vraag aan de orde is, of een rechterlijke beslissing, waaraan mogelijk een uitleggingsfout kleeft, in strijd met de openbare orde kan zijn. Zij verwijst hierbij naar de fundamentele doelstelling van het Executieverdrag, namelijk verzekeren dat rechterlijke beslissingen overal in de Gemeenschap ten uitvoer kunnen worden gelegd. Om dit te bereiken, hanteert het Executieverdrag als uitgangspunt, dat de verdragsluitende staten over en weer vertrouwen dienen te hebben in elkaars stelsels van rechtspraak. Daarom is het ook verboden, de juistheid van een vreemde beslissing te onderzoeken. Dit blijkt zowel uit de artikelen 29 en 34 Executieverdrag als uit het rapport Jenard.

50. Aangezien artikel 27 een uitzondering op dit beginsel vormt, moet het volgens de Commissie restrictief worden uitgelegd. Ten opzichte van de overige in artikel 27 genoemde mogelijkheden heeft de in punt 1 opgenomen clausule bovendien een subsidiair karakter en is dus van de verschillende uitzonderingen de meest restrictieve optie. De Commissie verwijst in dit verband naar de rechtspraak van het Hof.¹⁹ Een andere beperking volgt uit het feit dat niet de beslissing zelf, doch de erkenning ervan schending van de openbare orde moet opleveren.

51. Met betrekking tot de inhoud van het begrip 'openbare orde' merkt de Commissie op, dat de enkele omstandigheid dat de vreemde beslissing gebaseerd is op een wet die in de andere staat niet of niet in dezelfde vorm bestaat, als zodanig voor de rechter van die staat geen grond mag zijn om de beslissing wegens schending van de openbare orde niet te erkennen. In een dergelijk geval mag erkenning van de vreemde beslissing enkel worden geweigerd indien de verschillen tussen de twee regelingen zo fundamenteel zijn, dat bij tenuitvoerlegging van de beslissing fundamentele beginselen, waaraan niet voorbij kan worden gegaan, en de aan de regelingen ten grondslag liggende waarden ernstig zouden worden bedreigd. Een rechter dient echter ook beslissingen die hij op basis van zijn eigen rechtsorde niet had kunnen geven, uitvoerbaar te verklaren. In de verhouding tussen — bijvoorbeeld — verschillende rechterlijke instanties binnen Italië is dit niet anders: ook hier moet een beslissing die kracht van gewijsde heeft, worden erkend. Dit geldt ook wanneer de beslissing in een andere lidstaat is gegeven.

52. Het is volgens de Commissie moeilijk een positieve definitie te geven van het begrip 'openbare orde'. Onder verwijzing naar de conclusie in de zaak Van den Boogaard²⁰ noemt zij in dit verband de in elke verdragsluitende staat heersende morele en religieuze opvattingen. De in artikel 27, punt 1, bedoelde openbare orde bestaat in de fundamentele en centrale kern van de rechtsbeginselen die de interne openbare orde van een staat vormen. Het gaat hier om een dynamisch begrip.

53. Aangezien de Commissie het noodzakelijk noch zinvol acht, de vraag in abstracto te beantwoorden, beperkt zij zich tot het onderhavige geval. In casu bestaat de buitengewone omstandigheid die bij de rechter van de aangezochte staat de vraag heeft opgeroepen of er sprake is van strijd met de openbare orde, in een vermeende fout bij de uitlegging van sommige bepalingen van het gemeenschapsrecht. Het probleem is dus niet, dat de vreemde beslissing gebaseerd is op beginselen die de gevoeligheden en fundamentele beginselen van de aangezochte staat zouden kunnen raken. Een (vermeende) uitleggingsfout mag volgens de Commissie geen reden zijn om de erkenning en tenuitvoerlegging van de vreemde beslissing te weigeren.

54. Zou de rechter van de staat van herkomst werkelijk een fout hebben gemaakt, dan is het — zo vervolgt de Commissie — altijd mogelijk, de in die staat bestaande rechtsmiddelen aan te wenden. Artikel 27, punt 1, kan niet als zo een middel worden beschouwd. Bovendien zou de rechter anders in het kader van het Executieverdrag de juistheid van de vreemde beslissing kunnen onderzoeken en daarmee het fundamentele doel van dit verdrag doorkruisen.

55. De Commissie vraagt zich vervolgens af, of de conclusie anders komt te luiden indien — zoals in casu — de eventuele vergissing bepalingen van het gemeenschapsrecht betreft. Volgens haar is dit niet het geval, aangezien het gemeenschapsrecht op dit punt over één kam moet worden geschoren met het nationale recht: volgens 's Hof's vaste rechtspraak dient de nationale rechter immers de uit de nationale rechtsorde voortvloeiende rechten en de door de communautaire rechtsorde verleende rechten even doeltreffend te beschermen. Eventuele uitleggingsfouten kunnen in beide gevallen worden aangevochten door een beroep op de hogere rechter.

56. Ter terechtzitting heeft de Commissie zelfs de vraag opgeworpen, of met de economische orde verband houdende overwegingen wel onder het begrip 'openbare orde' kunnen worden gebracht. Zij heeft deze vraag ontkennend beantwoord. Het gemeenschapsrecht beheerst, beïnvloedt en dringt door tot alle facetten van het economisch leven van de lidstaten. De aan de nationale wettelijke regelingen ten grondslag liggende beginselen, die in feite de Europese economische constitutie vormen, kunnen niet anders dan aan alle lidstaten gemeen zijn. Het is volgens de Commissie dan ook niet mogelijk, een verschil in de waarden en beginselen van de lidstaten aan te voeren als grond om aan een beslissing de erkenning te onthouden.

Standpunt

57. Voor de beantwoording van de derde prejudiciële vraag moet allereerst worden nagegaan, of het Hof in casu bevoegd is het begrip ‘openbare orde’ van artikel 27, punt 1, Executieverdrag uit te leggen. De tekst van artikel 27, punt 1, waarin wordt gesproken van ‘de openbare orde van de aangezochte staat’, zou op dit punt twijfel kunnen doen rijzen. Er zou dus sprake kunnen zijn van een zuiver intern begrip, waarvan de uitlegging is overgelaten aan de betrokken nationale rechter.

58. Artikel 1 van het protocol bepaalt evenwel, dat het Hof bevoegd is uitspraak te doen over de uitlegging van het Executieverdrag. Deze uitleggingsbevoegdheid strekt zich dus niet uit tot het gehele verdrag, daar geen enkele bepaling daarvan met zoveel woorden is uitgesloten. Met deze uitlegging door het Hof moeten verschillen in de uitlegging van het Executieverdrag worden voorkomen.²¹ Het Hof dient derhalve ook bevoegd te zijn het begrip ‘openbare orde’ in artikel 27, punt 1, uit te leggen. Indien enkel de nationale rechterlijke instanties daartoe bevoegd waren, zou dit niet alleen verschillen bij de toepassing van het Executieverdrag tot gevolg kunnen hebben; een al te ruime uitlegging van dit begrip zou zelfs het hele doel van het verdrag kunnen doorkruisen. Daarom moet het Hof in casu bevoegd worden geacht het begrip openbare orde uit te leggen, te meer daar in dit begrip ook gemeenschapsrechtelijke beginselen besloten liggen.

59. Met betrekking tot de vraag zelf merk ik op, dat de verwijzende rechter te weten wil komen, of de door hem genoemde beslissing strijdig is met de openbare orde. Hij wenst met andere woorden te vernemen, hoe het begrip ‘openbare orde’ in dit verband moet worden uitgelegd. Artikel 27 noemt in het algemeen de gronden waarop de erkenning van een beslissing mag worden geweigerd. Wij hebben hier te maken met een uitzonderingsbepaling, aangezien het Executieverdrag blijkens zijn preambule ten doel heeft, de erkenning van beslissingen te vergemakkelijken en, ter verzekering van de tenuitvoerlegging hiervan, een vlotte rechtsgang in te voeren. De wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen moet dus worden verzekerd en de rechtsbescherming van de in de Gemeenschap gevestigde personen moet worden versterkt.

60. Daarom bepaalt artikel 29 Executieverdrag, dat in geen geval mag worden overgegaan tot een onderzoek van de juistheid van de in den vreemde gegeven beslissing. Deze regel wordt nog eens herhaald in artikel 34, derde alinea, wat het belang ervan onderstreept. Volgens het rapport Jenard betekent dit, dat de rechter voor wie de erkenning van een buitenlands vonnis wordt ingeroepen, noch zijn inzicht in de plaats mag stellen van dat van de buitenlandse rechter, noch de erkenning mag weigeren indien hij van mening is, dat met betrekking tot de feiten of tot het recht over enig punt onjuist is geoordeeld.²² Alleen wanneer de erkenning zelf strijdig zou zijn met de openbare orde, mag de tenuitvoerlegging worden geweigerd.

61. Het Executieverdrag heeft dus voor de erkenning van vreemde vonnissen een systeem ingevoerd dat gebaseerd is op het wederzijdse vertrouwen van de lidstaten in hun respectieve rechtsstelsels, teneinde het vrij verkeer van vonnissen²³ te verzekeren. Dit betekent, dat slechts in uitzonderlijke gevallen aan een vreemd vonnis de erkenning kan worden onthouden. Bijgevolg kan ook het begrip ‘openbare orde’ slechts in uitzonderlijke gevallen worden gehanteerd.²⁴ Hiermee moet bij de uitlegging van het begrip rekening worden gehouden. Indien al het recht van een staat tot de openbare orde van die staat werd gerekend, zou de uitvoerbaarheid van rechterlijke beslissingen in de gehele Gemeenschap in feite tot een dode letter worden. Aan elke beslissing waarvan de tenuitvoerlegging in strijd zou zijn met een van de wettelijke regelingen van de andere staat, zou de erkenning kunnen worden onthouden. Het begrip ‘openbare orde’ dient derhalve beperkt te blijven tot fundamentele beginselen. Het feit dat de beslissing is gegeven op basis van een andere, afwijkende rechtsorde, is als zodanig niet voldoende om schending van de openbare orde op te leveren.

62. Zoals wij hebben gezien, is ook een verkeerde uitlegging van het recht door de rechter van de staat van herkomst op zichzelf onvoldoende grond om de erkenning te weigeren. Dit geldt ook voor een verkeerde uitlegging van het gemeenschapsrecht, want, zoals de Commissie terecht opmerkt, bekleedt het gemeenschapsrecht in dit opzicht geen uitzonderingspositie. Volgens vaste rechtspraak dienen de nationale rechterlijke instanties de rechtsbescherming te verzekeren die voor de justitiabelen voortvloeit uit de rechtstreekse werking van het gemeenschapsrecht.²⁵

63. Samenvattend kan worden gesteld, dat het enkele feit dat een vreemde beslissing is gegeven op basis van een andere, afwijkende rechtsorde, of dat in die beslissing het recht verkeerd is uitgelegd, de beslissing nog niet in strijd met de openbare orde maakt. Al deze aan een beslissing klevende ‘fouten’ moeten worden geaccepteerd en de tenuitvoerlegging moet worden toegestaan. Het begrip ‘openbare orde’ moet dus fundamentele beginselen omvatten, en de erkenning van een vreemde beslissing kan alleen dan wegens strijd met de openbare orde worden geweigerd, indien de tenuitvoerlegging van de beslissing volstrekt onverenigbaar is met die beginselen.

64. De Commissie merkt in dit verband op, dat naar het oordeel van de verwijzende rechter de Franse rechter een fout heeft gemaakt bij de uitlegging van het gemeenschapsrecht, dat in de twee staten gelijkelijk van toepassing is. Volgens de Commissie is dit geen uitzonderlijk geval, dat wil zeggen een geval waarin fundamentele belangen van de nationale gemeenschap ernstig worden bedreigd. De beslissing kan dan altijd worden aangevochten in de staat waarin zij is gegeven, aldus de Commissie.

65. De Commissie heeft gelijk waar zij stelt, dat de niet-inaanmerkingneming van een vreemde beslissing wegens een uitleggingsfout niet kan worden aangemerkt als een typisch geval van niet-erkenning van een beslissing wegens schending van de openbare orde.

Daarvan zou wel sprake zijn indien een op basis van buitenlands recht gegeven beslissing in de aangezochte staat onmogelijk ten uitvoer kon worden gelegd wegens onoverkomelijke verschillen van inzicht over fundamentele vraagstukken. In casu hebben wij echter enkel te maken met een vermeende rechterlijke vergissing. Tegen een dergelijke beslissing kan in de staat van herkomst worden opgekomen, wat echter niet altijd tot vernietiging van de uitspraak hoeft te leiden. Zo werd ook in het onderhavige geval de Franse beslissing door de Franse cassatierechter bekrachtigd. Beslissingen die door een hogere rechter worden bekrachtigd of waartegen geen rechtsmiddel wordt ingesteld, krijgen kracht van gewijsde en moeten ondanks eventuele 'fouten' worden erkend. De kracht van gewijsde van een uitspraak kan slechts met de grootste moeite ongedaan worden gemaakt. De weigering een dergelijke uitspraak ten uitvoer te leggen wegens strijd met de openbare orde van de aangezochte staat, zou echter in feite op hetzelfde neerkomen.

66. Verkeerde beslissingen kunnen ook in de aangezochte staat worden gegeven en aldaar kracht van gewijsde krijgen. Dergelijke beslissingen moeten in deze staat dus ook worden erkend ondanks hun fouten. De erkenning van soortgelijke buitenlandse beslissingen kan derhalve op zichzelf nog geen schending van de openbare orde van de aangezochte staat opleveren.

67. Een en ander geldt te meer daar wij hier van doen hebben met een vermeende verkeerde uitlegging van het gemeenschapsrecht. Dit recht is in beide staten van toepassing, waar het voorrang heeft op eventuele strijdige bepalingen van nationaal recht. Van fundamenteel verschillende rechtsopvattingen kan in zoverre geen sprake zijn. Toch kan niet helemaal worden uitgesloten, dat de tenuitvoerlegging van de beslissing wegens die verkeerde uitlegging schending van fundamentele beginselen — beginselen van gemeenschapsrecht daaronder begrepen — oplevert. Dit is in de hier beschreven situatie echter slechts in een zeer klein aantal uitzonderingsgevallen denkbaar. Er zou sprake moeten zijn van een duidelijke schending van fundamentele beginselen. In casu is het al twijfelachtig, of de vrije mededinging en het vrije goederenverkeer als zodanig zijn aan te merken. Zo kent ook het gemeenschapsrecht zelf beperkingen van het vrije goederenverkeer; deze beperkingen zijn gebaseerd op de interne openbare orde, die ruimer is dan de openbare orde in de zin van het Executieverdrag. Er kan in casu ook geen sprake zijn van een al te flagrante schending, aangezien verweerders zelf hebben aangevoerd, dat de rechtssituatie in Italië is gewijzigd. In de zaak CICRA en Maxicar zou de verwijzende Italiaanse rechter in zijn verwijzingsbeschikking nog hebben verklaard, dat het bestaan van een recht van industriële eigendom op carrosserieonderdelen van auto's als verenigbaar met het Italiaanse recht moet worden beschouwd. Het beginsel dat carrosserieonderdelen van auto's door middel van rechten van industriële en intellectuele eigendom moeten worden beschermd, zou destijds ook door alle betrokken lidstaten en door de Commissie zijn bevestigd. Dit betekent dat de thans in Italië heersende rechtsopvatting, die aan

de tenuitvoerlegging van de Franse beslissing in de weg zou staan, niet altijd heeft bestaan. De Italiaanse opvatting was vroeger juist vergelijkbaar met de Franse, zodat niet kan worden gezegd dat de in Frankrijk heersende rechtsopvatting zozeer in strijd is met die in Italië, dat de tenuitvoerlegging van de betrokken uitspraak inbreuk zou maken op fundamentele beginselen. Strijd met de openbare orde moet in casu dan ook worden uitgesloten.

Artikel 27, punt 3, Executieverdrag Argumenten van partijen

68. De Franse regering merkt — subsidiair — op, dat in de verwijzingsbeschikking kort melding wordt gemaakt van een uitspraak van het Tribunale di Milano, die mogelijk ingevolge artikel 27, punt 3, aan de tenuitvoerlegging in de weg zou staan. Zij is evenwel van mening, dat waar de verwijzende rechter hierover geen vragen heeft gesteld, het Hof dit punt verder buiten beschouwing kan laten.

Standpunt

69. Volgens 's Hofs rechtspraak is een beroep op de openbare-ordeclausule uitgesloten, wanneer in de aangezochte staat reeds een beslissing is gegeven die in de zin van artikel 27, punt 3, onverenigbaar is met de beslissing om de erkenning waarvan wordt verzocht.²⁶ Alsdan kan de erkenning van de beslissing ook worden geweigerd, zij het op basis van artikel 27, punt 3, en niet met een beroep op de openbare-ordeclausule van artikel 27, punt 1. Dit blijkt ook uit het arrest Hoffmann²⁷, waarin het Hof besliste, dat een beroep op de openbare-ordeclausule in het systeem van het Executieverdrag in ieder geval is uitgesloten wanneer het gaat om de verenigbaarheid van een buitenlandse beslissing met een binnenlandse beslissing.

70. De verwijzende rechter maakt in zijn beschikking melding van een met de Franse beslissing strijdige Italiaanse uitspraak en verwijst daarmee naar artikel 27, punt 3. Aangezien zijn vragen echter uitdrukkelijk betrekking hebben op artikel 27, punt 1, hoeft hier enkel op deze bepaling te worden ingegaan. Hierbij zij evenwel aangetekend, dat in geval van onverenigbaarheid met een Italiaanse beslissing in de zin van artikel 27, punt 3, de openbare-orde-exception van artikel 27, punt 1, niet van toepassing zou zijn.

71. Met artikel 27, punt 3, kennen de verdragsluitende staten in de tenuitvoerleggingsprocedure aan de beslissingen van hun eigen rechterlijke instanties meer gezag toe dan aan de vreemde beslissing waarvan de tenuitvoerlegging wordt gevraagd. Wat de uitvoerbaarheid van een vreemde beslissing betreft, weegt een conflict met één nationale beslissing in de zin van artikel 27, punt 3, dus zwaarder dan een conflict met nationale rechtsregels, dat als zodanig niet onder artikel 27, punt 1, valt. Dit is een consequentie van het feit dat het bij de tenuitvoerleggingsprocedure draait om de verkrijging van een bepaalde executoriale titel. De toepassing van het materiële recht blijft voorbehouden aan de procedure in de hoofdzaak en kan in het kader van de tenuitvoerlegging enkel worden getoetst op schending van de nationale openbare orde. De gevolgen van het bestaan van tegenstrijdige beslissingen houden daaren-

tegen verband met de tenuitvoerlegging en moeten dan ook in het kader van de tenuitvoerleggingsprocedure worden onderzocht.

72. De verwijzingsbeschikking bevat evenwel onvoldoende informatie om te kunnen beslissen, of artikel 27, punt 3, Executieverdrag in casu werkelijk van toepassing is.

E. De eerste en de tweede vraag

(...)

F Conclusie

130. Gelet op een en ander geef ik in overweging, de prejudiciële vragen te beantwoorden als volgt:

Een beslissing van een rechter van een lidstaat kan in een andere lidstaat niet met de openbare orde in de zin van artikel 27, punt 1, Executieverdrag in strijd worden geacht op de enkele grond, dat daarbij het bestaan wordt erkend van een recht van industriële of intellectuele eigendom op losse onderdelen die tezamen de carrosserie van een auto vormen, en de houder van dat uitsluitende recht bescherming wordt verleend in de vorm van een verbod aan derden, te weten marktdeelnemers uit een andere lidstaat, om die losse onderdelen in de lidstaat waar de beslissing werd gegeven, te fabriceren, te verkopen, in te voeren of daaruit uit te voeren, een en ander onder bedreiging. Dit geldt ook wanneer die mogelijkheid in de rechtsorde van de andere lidstaat — de aangezochte staat — niet bestaat, of wanneer in de beslissing waarvan de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, het gemeenschapsrecht verkeerd is uitgelegd, aangezien slechts in uitzonderlijke gevallen sprake is van strijd met de openbare orde, namelijk alleen wanneer fundamentele rechtsbeginselen zijn geschonden.

Noten bij Conclusie A.-G.:

1. PB 1972, L 299, blz. 32; het betreft hier de versie zoals gewijzigd bij het Verdrag van 9 oktober 1978 inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland (PB L 304, blz. 1, en — gewijzigde tekst — blz. 77), bij het Verdrag van 25 oktober 1982 inzake de toetreding van de Helleense Republiek (PB L 388, blz. 1), en bij het Verdrag van 26 mei 1989 inzake de toetreding van het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek (PB L 285, blz. 1).

2. 53/87 Jurispr. blz. 6039.

7. Beschikking van 28 maart 1984, Von Gallera (56/84, Jurispr. blz. 1769).

8. Rapport over het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 1979, C 59, blz. 1).

10. Aangehaald in voetnoot 9.

11. Arrest Firma P., aangehaald in voetnoot 9, punt 11.

12. In voetnoot 7 aangehaalde beschikking, punten 3 en 5.

13. Arrest van 4 februari 1988, Hoffmann (145/86, Jurispr. blz. 645).

14. Conclusie van advocaat-generaal Jacobs van 12 december 1996 bij arrest van 27 februari 1997 (C-220/95, Jurispr. blz. I-1147).

15. Aangehaald in voetnoot 14.

16. Aangehaald in voetnoot 13.

17. Aangehaald in voetnoot 13.

18. Arrest van 11 augustus 1995, SISRO (C-432/93, Jurispr. blz. I-2269, punt 39).

19. Arrest van 10 oktober 1996, Hendrikman en Feyen (C-78/95, Jurispr. blz. I-4943), en arrest Hoffmann, aangehaald in voetnoot 13.

20. Aangehaald in voetnoot 14.

21. Verslag inzake de protocollen betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 29 februari 1968 betreffende de onderlinge erkenning van vennootschappen en rechtspersonen en van het Verdrag (PB 1979, C 59, blz. 66).

22. Rapport Jenard bij artikel 29, blz. 46.

23. Conclusie van advocaat-generaal Darmon van 2 december 1992 bij arrest van 21 april 1993, Sonntag (C-172/91, Jurispr. blz. I-1963, punten 70 e.v.).

24. Rapport Jenard bij artikel 27, blz. 44.

25. Arrest van 14 december 1995, Pieterbroeck (C-312/93, Jurispr. blz. I-4599, punt 12).

26. Dit zou hier het geval zijn indien in bedoelde beslissing hetzelfde geschil anders werd beslecht, dan wel indien aan die beslissing vooronderstellingen ten grondslag lagen die onverenigbaar zijn met de kracht van gewijsde of de rechtsgevolgen van de Italiaanse uitspraak.

27. Aangehaald in voetnoot 13, punt 21.